

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.018/2019/8.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Csesznok Judit Anna előadó bíró

. Tibold Ágnes bíró

A felperes:

Az alperes:

Az alperes képviselője: Dr. Mátray Tímea Viktória jogtanácsos

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.967/2018/4/II. számú részítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék 8.G.42.653/2016/28. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek között 2008. február 18. napján deviza alapú kölcsönszerződés jött létre.
- [2] A kölcsönszerződés Általános Részének 8.3. pontja szerint: „A Bank jogosult azonnali hatállyal felmondani a Szerződést, amennyiben olyan esemény történik vagy olyan körülmény áll be, amely a Bank megítélése szerint az Adós adósságszolgálati képességét vagy annak jövőbeli kilátásait jelentős mértékben és kedvezőtlenül befolyásolhatja, és ezáltal a Bank megalapozottan felételezheti, hogy az Adós a Bankkal kötött szerződésből eredő, jelenleg fennálló és jövőbeli kötelezettségeit nem lesz képes teljesíteni.”

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy

az alperesi jogelőd és a felperes mint adós között 2008. február 18. napján létrejött deviza alapú kölcsönszerződés Általános Rész 9.4 pontja, továbbá a 8.3. pontjának a [2] pontban idézett rendelkezése tisztességtelen, ezért a kölcsönszerződés részlegesen érvénytelen a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján.

- [4] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

Az első fokú ítélet- és a másodfokú részítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította.
- [6] Döntését a kölcsönszerződés 8.3. pontja tekintetében azzal indokolta, hogy az az azonnali hatályú felmondás feltételeit szabályozza és megfelel az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltaknak, ennek alapján nem minősül tisztességtelennek a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjában foglaltak szerint.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. § (2) bekezdése alapján részítéletet hozott és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította, hogy a kölcsönszerződés [2] pontban idézett szövegrésze tisztességtelen és ezért érvénytelen.
- [8] A jogerős részítélet indokolása szerint a támadott rendelkezés sem tartalmában, sem szövegezésében nem egyezik meg az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjával, ugyanis a szerződés 8.3. pontja szerint bármely esemény, körülmény alapot adhat a kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondására. Az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjával szemben a 8.3. pontjában foglalt felmondási ok a bank egyoldalú mérlegelésén múló, szubjektív kategóriának minősül. Minderre tekintettel az rPtk. 209. § (6) bekezdésében foglalt kizáró ok hiányában a feltétel tisztességtelensége vizsgálható.
- [9] A 8.3 pontban szabályozott felmondási esemény az Általános Szerződési Feltételek, valamint a Kockázatvállalási Üzletszabályzat 9. pontjának figyelembevételével a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjába ütközik, így tisztességtelen feltételnek minősül az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján.
- [10] A másodfokú bíróság a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a) pontja körében kifejtette, hogy az adott felmondási feltétel alkalmazása esetén kizárólag a Bank egyoldalú, szubjektív megítélésén múlik a feltétel értelmezése. A bank jogosult eldönteni, hogy mely

eseményeket és körülményeket vonja a felmondás körébe, továbbá mi minősül „jelentős mértékű” és „kedvezőtlen befolyásnak”.

- [11] A Korm. rend. 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján a feltétel azért tisztességtelen, mert kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy a fogyasztó teljesítése szerződésszerű-e. Bármely esemény vagy körülmény, így pl. egy kedvezőtlen politikai döntés, gazdasági válság, infláció is megalapozhatja a felmondást még akkor is, ha az adós vagyoni helyzete nem romlik, fedezetelvonásra irányuló magatartást egyáltalán nem tanúsít. Azok a viszonyítási pontok, amelyek alapján a feltételt támasztó fél eldönti, hogy egy esemény vagy körülmény az adós adósságszolgálati képességét, illetve annak jövőbeli kilátását jelentős mértékben és kedvezőtlenül befolyásolhatja, nincsenek megadva, nem szerepelnek a Kockázatvállalási Üzletszabályzatában sem. Az sem szerepel a Kockázatkezelési Üzletszabályzatában, hogy az adósságszolgálati képesség vagy annak jövőbeli kilátásai kedvezőtlen befolyásolása mikor minősül jelentős mértékűnek, ezt mi alapján állapítja meg a bank.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős részítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben - tartalma alapján - a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet 8.3 pont körében való helybenhagyását indítványozta.
- [13] Az alperes felülvizsgálati kérelmében állította, a jogerős részítélet sérti az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontját és (2) bekezdés a) pontját, a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a) és b) pontját. Az alperes állította, az rPtk. 209. § (1) bekezdésének megsértését, bár e körben tévesen az rPtk. 209. § (5) bekezdését jelölte meg. E hivatkozását is a Kúria érdemben vizsgálta, figyelemmel az rPp. 272. § (3) bekezdésében írtakra.
- [14] Az alperes utalt arra, hogy az rPtk. 209. § (5) bekezdése az egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó számára hátrányos megfogalmazásokat tiltja, ebbe a körbe a vitatott rendelkezés nem tartozik, mert a szerződés felmondásának joga az rPtk.-ban nevesített megfogalmazásból következik, amely absztrakt módon, de nevesítetten megfogalmazott keretein belül határoz meg a szerződés jogosultságot a hitelező számára.
- [15] Az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjára alapított hivatkozása körében kifejtette, hogy azzal tartalmában megegyezik a 8.3 pont, ugyanis az rPtk. sem kizárólag az adós magatartásán alapuló okokra hivatkozással teszi lehetővé a kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondását, hanem a hitelező érdekeinek méltányos védelme, biztonságának megóvása céljából is, ha nyilvánvaló, hogy a kölcsön visszafizetése veszélybe kerül, amelyet az adós magatartásától

független gazdasági változások következményei is előidézhetnek. Bár az rPtk.-ban a jogalkotó a „hitelező megítélése szerint” kifejezést nem használja, azonban nyilvánvaló, hogy a hitelező a törvényben biztosított jogával élve akkor mondja fel a szerződést, ha úgy ítéli meg, hogy ennek feltételei fennállnak. Az alperes utal arra is, hogy adott esetben az adós nincsen elzárva attól, hogy a hitelező értékelését vitassa, ekkor a bíróságnak kell vizsgálnia és a hitelezőnek bizonyítania, hogy a hitelező által megjelölt felmondási ok a felmondás időpontjában objektíve valós volt-e. Az azonnali felmondás jogát érintő szabály tisztességtelenségének megállapítása esetén a semmis kikötés kiesésével az rPtk. azonos tartalmú diszpozitív rendelkezése válik a szerződés tartalmává.

- [16] Az alperes hivatkozott az rPtk. 525. § (2) bekezdés a) pontjára is, amely szerint az adós hitelképtelenné válása is alapot ad a hitelezőnek az azonnali hatályú felmondásra. Az adós vagyon helyzetének romlása pedig elérheti azt a mértéket, hogy a hitelező akár a hivatkozott rPtk. rendelkezés alapján is gyakorolhatja a felmondási jogát. Az rPtk.-ban szereplő „hitelképtelenné válás” feltétele éppen annyira múlhat bármely körülményen, megítélésére ugyanúgy a bank jogosult, és feltételei éppen annyira vannak lefektetve, mint a szerződés 8.3 pontjában szereplő feltételrendszer.
- [17] A részítélet az alperes álláspontja szerint a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a) pontját azon okból sérti, hogy önmagában az, miszerint a szerződés bármely feltétele bekövetkezése tekintetében az alperes jogosult egyoldalúan nyilatkozatot tenni, nem jelenti azt, hogy ezt a nyilatkozatot a felperes ne vitathatná, másrészt a nyilatkozat nem a szerződés feltételének értelmezéséről, hanem a tényszerű állapot bekövetkezéséről szól. A tisztességtelenség megállapításához az egyoldalú értelmezésre feljogosító kifejezett rendelkezés szükséges.
- [18] A Korm. rend. 1. § (1) bekezdésének b) pontja körében kifejtette, hogy a bírói gyakorlat szerint az a fogyasztóval szerződő fél teljesítésének szerződésszegésére vonatkozik, így jelen esetben alkalmazása nem értelmezhető.
- [19] Az akkor még jogi képviselővel rendelkező felperes felülvizsgálati ellenkérelmében - tartalma alapján - a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A Kúria a jogerős részítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem részben megalapozott, azonban a jogerős részítélet érdemben nem jogszabálysértő.
- [21] A Kúriának elsődlegesen abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a keresettel támadott rendelkezés a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdésében

szabályozott körbe tartozó szerződéses rendelkezésnek minősül-e, azaz annak tartalmát az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontja előírásának megfelelően határozták-e meg.

- [22] E körben a Kúria osztotta a jogerős részítéletben foglalt jogi álláspontot, mely szerint a szerződés 8.3 pontja sem tartalmában, sem szövegezésében nem egyezik meg az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjával, így a tisztességtelenségének vizsgálatát a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdése nem zárja ki. A 8.3 pont tartalmában lényegesen túlmutat az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjában szabályozott felmondási okon, ugyanis sem az adós vagyoni helyzetének romlását, sem fedezetelvonó magatartás tanúsítását nem írja elő a felmondási jog gyakorlásához. Mindezek alapján sem az rPtk. 209. § (5) bekezdésének, sem az 525. § (1) bekezdés d) pontjának a megsértése nem állapítható meg.
- [23] Az alperes a felülvizsgálati kérelemben az rPtk. 525. § (2) bekezdés a) pontjának sérelmére is hivatkozott. A Kúria ezen hivatkozás körében utal arra, hogy az rPp. 270.§ (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat. A felülvizsgálati kérelemben azt kell kifejteni, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő miért tartja jogszabálysértőnek a jogerős ítéleti rendelkezést, amely alatt a rendelkező részben megjelenő döntést és az annak alapját képező, a jogerős határozat indokolásában kifejtett jogi érveket együttesen kell érteni. Az alperes azonban érdemi ellenkérelmében előterjesztett védekezésében, fellebbezési ellenkérelmében korábban erre a jogszabályi rendelkezésre nem hivatkozott, így a támadott szerződéses pont ezen jogszabályi rendelkezésnek való megfelelését a másodfokú bíróság nem vizsgálta. A felülvizsgálati kérelem jogerős ítélettel szembeni rendkívüli jogorvoslat jellegéből következően az alperes abban új jogszabályi hivatkozásokat nem adhat elő, hiszen felülvizsgálattal csak azok a kérdések támadhatók, melyekre a jogerős ítélet rendelkezést és a rendelkezéshez kapcsolódó indokokat tartalmaz. Erre tekintettel az alperes ezen hivatkozása érdemben nem volt vizsgálható.
- [24] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében azonban alappal utalt arra, hogy a Korm. rend. 1.§ (1) bekezdés a) pontját a jogerős részítélet sérti. A Kúria egyetértett az alperessel abban, hogy a szerződés támadott rendelkezésének tisztességtelensége ezen jogszabályhely alapján nem állapítható meg, mert az nem szól szerződéses feltétel értelmezéséről. A támadott rendelkezés alapján az alperes annak a megítélésére jogosult, hogy valamely esemény vagy körülmény hatása miként befolyásolhatja a jövőben az adós teljesítőképességét.
- [25] Helytállóan hivatkozott az alperes arra is, hogy a jogerős részítélet nem sérti a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés b) pontját. A Kúria utal arra, hogy ez a jogszabályi rendelkezés a per tárgyát képező szerződéses pont kapcsán nem alkalmazható, mert a jogszabályi tilalom a fogyasztóval szerződő fél saját teljesítésére vonatkozik, ez pedig a támadott szerződéses rendelkezés tekintetében fel sem merülhet. Ezt az értelmezést támasztja alá az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-34/18 számú ítéletének [75] pontja és a magyar jogi szabályozás alapját képező 93/13/EGK irányelv mellékletének 1. pont m) alpontja is, mely szerint azok a feltételek minősülnek tisztességtelen feltételnek, „amelyek megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek”. A támadott szerződéses rendelkezés tisztességtelensége csak abban az esetben lenne vizsgálható, ha a szerződésszerűség alperes általi kizárólagos megállapítása az alperes teljesítésére (szolgáltatására) vonatkozna. A támadott rendelkezés azonban az alperes teljesítésével nem hozható összefüggésbe.
- [26] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy a 8.3 pont Korm. rend. 1. § (1) bekezdés a) és b) pontján alapuló tisztességtelenségének megítélése körében a másodfokú bíróság megállapításai nem felelnek meg a jogszabályoknak, azonban a szerződés 8.3 pontja a jogerős részítéleten is felhívott rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, így semmis az alábbiak szerint.

- [27] Az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján azok az általános szerződési feltételek, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek minősülnek tisztességtelennek, amelyek a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítják meg. Ahogy azt az EUB a C-415/11 számú ítéletének [75] pontjában kifejtette, ez az eset áll fenn akkor, ha az adott feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A Kúria az alperes rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjára alapított hivatkozása körében a részítélet [22] pontjában korábban már rámutatott arra, hogy a 8.3 pont tartalmában lényegesen túlmutat az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjában szabályozott felmondási okon. A hivatkozott feltétel alapján az alperes anélkül is jogosult a szerződés egyoldalú megszüntetésére, hogy az adós vagyoni helyzete romlana, illetve fedezetelvonásra irányuló magatartást tanúsítana. A felmondásra sor kerülhet már olyan esetben is, amikor az adós teljesítő képességének romlása valamely esemény vagy körülmény folytán csak feltételezhető, illetve az adós teljesítőképességének jövőbeli befolyásolására az adott körülmény/esemény alkalmas lehet.
- [28] A támadott kikötés a fentebb kifejtettekre tekintettel alkalmas a tisztességtelenség megállapításához szükséges mértékű egyenlőtlenség előidézésére, ugyanis az rPtk. 525. § (1) bekezdés d) pontjának rendelkezései alapján a felperes a támadott szerződéses feltétel hiányában számára kedvezőbb helyzetben lenne, mint akkor, ha a kikötést a szerződés tartalmazza.
- [29] A kifejtettek alapján a jogerős részítélet az érdemi döntést illetően megfelel a jogszabályoknak, a Kúria ezért az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján részben eltérő jogi indokolással hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [30] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó rPp. 78. § (1) alapján az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeit viselni köteles. A felperes jogi képviselővel eljárva nyújtotta be felülvizsgálati ellenkérelmét, mellyel összefüggésben felmerült költségét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján mérlegeléssel, áfával növelten állapította meg figyelemmel arra is, hogy a felülvizsgálati ellenkérelem tartalma túlnyomó részben nem volt összefüggésbe hozható sem a támadott jogerős részítélettel, sem az alperes felülvizsgálati kérelmével.
- [31] A részítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. október 24.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Csesznok Judit Anna
sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró